

אשרי האיש

החסידות בדרך רבוה"ק זיע"א

בעזרת ה' נעשה ונצליח

יום ו' ערש"ק ט"ז שבט תשפ"א

פרשת בשלח

גליון ת"ע

שנה עשירית

מפי ספרים וסופרים

ויאמר ה' אל משה מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו

שקר לך? אולם בכל זאת אינני יכול לעזור, מכיוון שאני מצווה לחנך אותם... דבר אתה אתה, אפוא, אמור להם שייטיב את דרכיו ומעשיו, ובאותו רגע שישוב אלי - אתן להם הכל!..."

הנמשל: בשעה שהיו ישראל נתונים בצרה, היה שר של מצרים עומד ומקטרג עליהם: "הללו (=מצרים) עובדי עבודה זרה והללו (=בני ישראל) עובדי עבודה זרה, מה נשתנו אלו מאלו?!"... באותה שעה לא הייתה לאבותינו שום זכות לישועה, כמו שנאמר: "ואעבור עליך... ואת ערום ועריה". ברוב רחמי רצה הקב"ה להצילם, אלא שהיה צורך בזכות, לפיכך כאשר בא משה וביקש להצילם. עונה לו הקב"ה: לא ממני צריך אתה לבקש זאת - אלא מעם ישראל! - "דבר אל בני ישראל ויסעו" - אמור להם שיעשו מעשה שכרוכה בו מסירות נפש, ועל ידי כך ייסתם פי המקטרג והם יזכו בכל השפע המוכן עבורם.

(טללי אורות)

נשאלת השאלה: תשובתו של הקב"ה למשה "מה תצעק אלי" תמוהה היא, וכי מה עוד היה ביכולתו של משה לעשות אם לא לצעוק?! ואל מי עוד יוכל לפנות אם לא אל הקב"ה? ואפשר לתרץ בדרך משל.

משל לאדם עשיר וגיבור גדול שכעס על בנו יחידו בשל התנהגותו הקלוקלת, ובכעסו כי רב שלח אותו מביתו. הסתובב לו הבן ברחובות העיר בעידום ובחוסר כל, וכשגברה הצינה וכל מוצא אחר לא נראה לו, הוא פנה אל אחד מן השכנים בבקשה שידבר עם אביו שיחוס וירחם עליו וייתן לו לכל הפחות נעלים ובגדים.

השכן התמלא רחמים על הבן המסכן ומיהר לקבל על עצמו את השליחות. הוא הגיע אל שכנו העשיר, והפציר בו: "אנא, רחם על בנך... הוא הולך ערום ויחף, והקור הנורא חודר לעצמותיו והוא חולה מאוד...".

כששמע השכן את פנייתו נענה ואמר: אדרבה, במקום לדבר על העניין איתי - דבר על כך עם בני... הרי אני אביו, וכי סבור אתה שאין לבי שותת דם על

אמרות טהורות

אמרות קודש מרבתינו הק' מאלכסנדר

דהיינו רמז לו שמרירות המים הוא מצד חסרון ביטול לפני מוריהם, אף הוא צדיק, כמו"ש הזוה"ק (ח"ג ר"ב ע"יש) עץ בא ת"ח דיהיב לך עיטא, ובביטול הזה יבינו גודל מרירות מצבם מצד עצמם וימתקו הדינין, ע"י המתקת מר במו, וע"י מרירותם יהפכו הכל למתוק ולטובה.

ומה שמדמים את הצדיק עץ, מפני שהוא כמו אילן, שאף שהענפים והפירות הם משתרשים למעלה ויפיים הוא יותר מהשורש, כי השורש הוא מושרש בקרקע ומחופה ומכוסה בעפר והעץ מלמעלה הוא נחמד למראה, עם כל זה יען שיניקת הפירות הם מהשורש, ובאמת הוא השורש והמשפיע משום שיודע נמיכות ערכו שהוא למטה ומחופה ומכוסה בעפר, וכמו"כ הצדיק יודע נפשו וקט שכלו ומיעוט הבנתו בדברי אלוקים חיים ונחשב בעיניו כעפר ואפר, לכן הוא העץ והשורש ויסוד העולם, וע"י ביטול האמיתי יזכה לאמונת ה', לאמונה פשוטה בלי התבוננות יתירה, כי יראה וידע מצבו וחסדי ה' הרבים, וזהו שם שם לו חק ומשפט - חק הוא אמונה דבר שנעלם משכלו, ושם - נסוה - מלשון הרימו נס (ישעי' ס"ב, י) ע"י ההכנעה והאמונה נתרוממו מעלה מעלה.

(ישמח ישראל)

ביציאת מצרים הכל נהגה באתערותא דלעילא

מה תצעק אלי דבר אל בני יי"סעו (יד, א) והקושיא ידועה, מה יעשו אם לא שיצעקו בעת צרה לה'.

ונ"ל לתרץ על פי מה שכתב הגה"ק שר התורה מוהר"ד מבוטשאטש ז"ע (בסידורו דעת קדושים) בשם רבו הק' ר' משה לייב ז"ע מסאסוב על מה שאנו אומרים (בתפילת העמידה) ותן שכר טוב לכל הבוטחים בשמך באמת, שלכאורה תמוה מדוע צריך להתפלל ע"ז, והלא בודאי אין הקב"ה מקפח כל שכר בריה ובריה, וכל שכן הבוטחים בשמו ית' בלבא שלים, וא"כ מה צורך יש בבקשה זו, ואמר הוא ז"ל שלמעלה אין נותנים שכר רק באתערות אדלתתא, ואותם הצדיקים הנמצאים במדרגה זו שהיא מדרגה גבוהה ביותר, וממילא אינם מצפים כלל לשום תשלום שכר, וממילא אינם עושים לזה אתערותא דלתתא, וע"ז אין נשפע להם מלמעלה, לזה אנו מבקשים עבורם, ובאתערות אדלתתא דידן יתעורר אתערותא דלעילא להשפיע גם להם כל טוב, וכדה"ק.

וזהו שאמר השי"ת למשה "מה תצעק אלי", ר"ל הלא אתה כשלעצמך ודאי הנך בעל בטחון, ובמדרגה גבוהה כזו שאינך מצפה לשום שכר, ואינך נדרש לעשות אתערותא דלתתא, א"כ למה תצעק אלי, ואם תאמר שאתה

הטעם שקורין שבת זו 'שבת שירה'

הטעם שקורין לשבת זו שבת שירה, עפ"י המבואר במדרש (ילק"ו ש"רמ"ז) ויאמינו בדבריו ישירו תהילתו (תהילים ק"ו, י"ב), שמאמונה זכו לשירה, ושבת מורה על חידוש העולם, ועוד שע"י קדושת שבת נתחזק בתוך עם קודש ובכל איש ישראל בפרט האמונה שלימה, וכמאמרנו בקבלת שבת בואי בשלום כו' תוך אמוני עם סגולה, שע"י האמונה נעשה ההכנה לקבל קדושת ש"ק, ובש"ק מחזק עוד ברבו יתיר כפי אמונת אומן בכל ישראל, וזהו שקורים לשבת זו 'שבת שירה' שע"י שבת נתחזק באמונה וע"י אמונה זוכים לשירה.

(ישמח ישראל. ומסביר רבינו ז"ע מה זוכים ע"י האמונה: ואולי זה הפירוש בדברי הז"ל (פסחים קיח.) קשין מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף, היינו מזונות הוא מאתר עילאה, בני חיי מזוני לאו בזכותא תליא וכו', והיינו בג' ראשונות הנקרא 'אין', וזה 'מאין יבוא עזר' (תהילים קכ"א, א.) והאין נובל לבקש ולפתוח פה על פרנסה שהוא ממקום גבוה כזה, אולם ע"י האמונה שלימה שהוא בחי' אחת עם חכמה, כמבואר בס' האמונה והבטחון להרמב"ם, וכאשר דברנו זה כמה פעמים, והחכמה 'מאין' תמצא (איו"ב כ"ח י"ב), וע"י אמונה אנתנו זוכים להמשיך שפע ממקורא דכל מזונא ביה תליא. ע"כ תוכן דה"ק).

המנהג לתת פתיים בשבת זה לפני הציפורים

על המנהג הזה כתב המג"א (ס' שב"ד ס"ק ז') ואינו נכון שהרי אין מזונותיו עליך, אך נודע דברי הזוה"ק (ח"א לא:) באתערותא דלתתא איתער עובדא מלעילא, היינו לגמול חסד חנם אף עם אותן הבעלי חיים שאין מזונותן עליך, וזה לעורר רחמים עלינו, אף שמצד הדין אין מזונותינו עליך שאין אנו כדאי אעפ"כ מגודל רחמין וחסדיך תתן לנו פרנסתינו. (שם)

ע"י הביטול האמיתי לצדיק נתרוממים מעלה מעלה

ויבואו מרתה ולא יכלו לשתות מים ממרה כי מרים הם וגו' ויצעק אל ה' ויורוהו ה' עץ וישלך אל המים וימתקו המים. שם שם לו חוק ומשפט ושם נסחו (ט"ו, כ"ג - כ"ה). הנה כתוב בשם הרבי מלובלין ז"ע על כי לא יכלו לשתות מים ממרה, שהם דימו בעצמם אחרי רואם הגדול מיציאת מצרים ומקריעת ים סוף שהם בעצמם מרים, מלשון מרות, ומשום כך חשבו הם שלא יכלו לשתות מים של תורה מרבן משה רבינו ע"ה, ועוד שלא היו מכניעים את עצמם לנגד משה רבינו ע"ה. עם כל זה משה רבינו ע"ה בגודל ענוותנותו, שהעידה עליו התורה הק' (במזבר י"ב ג') והאיש משה עניו מאד, ולא היה מרגיש כלל וכלל שסיבת החסרון הוא מצד חסרון הביטול והכנעה מהכלל ישראל לנגדו, ויצעק אל ה' - שיודיע לו תיקון לזה, ויורוהו ה' עץ -

חפץ לעשות איזה אתערותא דלתתא בשביל ישראל, הלא סוף סוף הקטרוג עליהם גדול, הללו עובדי זרה והללו עובדי זרה, (ע' ש"ר ר"א ז', זוה"ק"ק"ב"קע); וצריך אנכי לעורר רחמים ממקור עליון שאין הקטרוג מגיע לשם, כמאמר זוה"ק (שם מח.) בעתיקאותליא מילתא, פ' שצריך לעורר עליהם רחמים רבים מכתר עליון שאין שום קטרוג יכול להגיע שמה, כי לית שמאלא בהאי עתיקא (שם ח"ב קכט.), ועבור זה אין צורך בתפילתך ככל, אלא בשום אתערותא דלתתא, לכן ידבר אל בני ויסעו, ויבטחו בה'.

משה רבינו פעל שההשפעה לבני ישראל היה על ידי יוסף
"ויקח משה את עצמות יוסף עמו וגו'" (יג, יט) במדרש (ש"ר כ, י) חכם לב יקח מצוות (משלי י, ח) שכל ישראל היו עסוקים בכסף וזהב והוא היה עסוק בעצמות יוסף וכו' ע"ש.
יש לבאר הענין ע"פ מה דאיתא (במדב"ר יג, כ) עה"כ (שיהש"ר א, י"א) תורי

זהב נעשה לך עם נקודות הכסף, שהכוונה על ביזת הים ויהיה ירא משה רבינו ע"ה, שמא ע"י רוב כסף וזהב יבואו בני ישראל ח"ו לידי ורם לכבד ושכחת את ה' אלוקיך (דברים ח' י"ד) לזאת ויקח משה את עצמות יוסף עמו, שהכנים וקשר את העצמות של יוסף בחי' צדיק יסוד עולם, בחי' המשפיע, יוסף הוא המשפיע (בראשית מ"ב ו') בכסף ובזהב של בני, כי כל שפע הבא ע"י צדיק יסוד עולם לא יבוא על ידי זה שום רעה ודין ח"ו, ולא יגרום ריבוי הכסף והזהב רוממות הלב לשכוח את ה' אלוקיו ח"ו. וזהו הענין שמשוה רבינו ע"ה היה עסוק בעצמות יוסף בזמן שבנ"י היו עסוקים בכסף ובזהב, שפעל שההשפעה תהיה ע"י הצדיק יסוד עולם, בבחי' אמרו צדיק כי טוב (ישעיה ג, י) שאין שום רע נתערב בטוב, וזהו חכם לב יקח מצוות, שכוונת משה רבינו ע"ה היתה שע"י הכסף והזהב יוכלו לעבוד את השי"ת בתורה ומצוות מתוך הרחבת הדעת ושפע רב, שלא יהיה ח"ו בבחי' עושר שמור לבעליו לרעתו (קהלת ה, יב).

(עקדת יצחק)

ווארט

המתקת הדינים

ויצעק אל ה' ויורוהו ה' עץ וישלך אל המים וימתקו המים (ט"ו, כ"ה).
פ' איש הישראלי הצועק אל ה' להסיר מעליו הדינים, ויורוהו ה' עץ' פ' שהוריהו שיבוא אל הצדיק שמרומז בתיבת עץ. וישלך - הדינים - אל המים, פ' הצדיק ממתקו בחסדים המרומז במים. והנה ידוע אשר השם הוי' ב"ה מחמת גדול הבהירות והרחמים לא היה באפשרות לקבל השפעות הרחמים הגדולים רק ועל ידו שם אלוקים, וע"י אנו מקבלים השפעות הרחמים. והיינו כשהצדיק ממתיק שם אלוקים ומכניסו לרחמים. וזהו 'וימתקו המים' פ' שע"י המתקת הדינים נמתקו גם החסדים שמרומז ב'מים' שיוכל לקבל מהם השפעת הרחמים.

(מאמר מרדכי, נדבורנא {ועיין בהרחבה ב'שמח ישראל' (שטיקל ב' בפרשתינו) בשם הרבי מלובלין ז"ע, שמוכא פה בעלון במדור 'אמרות טהורות'})

לע"צ הרה"ח ר' יצחק
בן הרה"ח ר' משה אריה זצ"ל
נלב"ע ו' סיון תשע"ד

מרגניתא דיצחק

פנינים בסדר פסוקי פרשת השבוע

הגבהה היינו שהגביה את המצוות שלא כיוון בהם אפי' להשלמת נפשו ודפח"ח.
(שם משואל)

שירת הים

תנינן כל בר נש דאמר שירתו דא בכל יומא ומכוון בה זכי למימרא לזמנא דאתי, דהא אית בה עלמא דעבר, ואית בה עלמא דאתו שנינו כל אדם שאמר שירה זו בכל יום ומכוון בה, זוכה לאומרה לעתיד לבא, כי יש בה בחי' עולם שעבר דהיינו ניסי יצ"מ, ויש בה הבטחות לעתיד לבא, כגון תביאמו ותטעמו וגו' מקדש ה' כונני ידך, ואית בה קשרי מהימנותא ויש בה קשר האמונה דכתיב ה' ימלוך לעולם ועד, ואית בה יומי דמלכא משיחא ויש בה עניני ימי מלך המשיח, ותלי עלה כל אינון תושבחהו אחרנין דקאמרי על או ותתאי ועל שירה זו תלוי כל אותם התשבחות אחרים שאומרים העליונים והחתוננים.

(זוה"ק)

יזהר לומר פסוקי דזמרה בשמחה ובטוב לבב, ובפרט שירת הים כי זה שלמות הנפש.
(בית אהרן)

ד"א את דברי השירה הזאת אמר רבי סימון לא כל מי שהוא אומר שירה אומר, אלא כל מי שנעשה לו נס ואומר שירה בידוע שמוחלין לו כל עוונותיו ונעשה בריה חדשה וישראל כשנעשה להם נס ואמרו שירה נמחלו כל עוונותיהם שנאמר (שמות ט"ז) ויסע משה את ישראל מים סוף שהסיען מהחטאים שלהם.

(מדרש שוחר טוב תהילים י"ח)

יכוון בשירת הים שאומרים בכל יום, לאמרה בקול ובשמחה רבה, כאלו אותה שעה יצא ממצרים. שהרי אמרו במדרש 'ויסע משה את ישראל מים סוף' שהסיעם מעוונותיהם, שנמחלו ע"י השירה שאמרו, שכל מי שנעשה לו נס ואומר שירה מוחלין לו על כל עוונותיו. והנה אחר שצונו ה' לומר שירה זו בכל יום דכתיב ויאמרו לאמר וכדכתיב רשבי' שרוצה לומר שנאמר אותה בכל יום בשמחה רבה בשעה ראשונה שאמרנו אותה, ודאי כח סגולתה כל יום כשעה ראשונה למהדרין.

(חרדים)

אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת לה' ויאמרו לאמר. י"ל ע"ד שבארנו במקום אחר שעיקר התענוג והשמחה הוא שזכינו לעבוד את בוראנו בורא עולמות עליונים ותחתונים עד אין קץ וכל העולמות עובדים אותו שרפים וחיות ואופנים ואעפ"כ יעקב בחר לו קה שיהיו עובדים אותו. ונמצא שהעבודה שאנו עובדים את בוראנו היא עצמה תענוג גדול לנו. וזהו אז ישיר

כל המחלה אשר שמתי במצרים, לא אשים עליך כי אני ה' רופאך. והדיוק מבואר מאחר שלא ישים מחלה - רפואה למה, ועוד מהו אשר שמתי במצרים והלא יש כמה מיני חטאים ר"ל לבד ממה שהיה במצרים. וי שלבאר על פי פשוט, דענין המכות שהרבה במצרים, הוא על שבכל אלה המכות לא הכירו ולא הרגישו יש בורא שמים וארץ, וגם מחמת זה באים כל תחלואי האדם, כי כאשר אינו מאמין וחושב שהכל בא במקרה טבעית, באים עליו עוד מיני חולאים, וזהו כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך, רק כאשר תדע כי אני ה' והכל בא מאתי - בהשגחה פרטית, אז 'רופאך' - זה יהיה הרפואה שלך, ושלא תבוא עוד עליך שום מחלה.
(תולדות יצחק, נעשכ"ו)

ואמר פרעה לבני ישראל, היצה"ר אומר לו נבוכים הם בארץ - שאין אתה יכול לעשות תשובה מחמת שאתה משוקע בהבלי עולם, 'סגר עליהם המדבר' הוא סוגר עליהם את הדיבור. 'וחזקתי את לב פרעה ורדף אחריהם' - היצה"ר רודף מאוד. 'אכבדה בפרעה ובכל חילו' אפילו ממנו יתגדל כבוד ה' כמו"ש ופרעה הקריב את ישראל לאביהם שבשמים, כי גם טובתו הוא זה.
(בית אהרן)

במכילתא להם משנה (ט"ז, כ"ב) משונה בטעמו. וקשה, כיון שכל מה שהיו רוצים לטעום היו טועמין, א"כ הטעם שהיה להם בשבת קודש היו יכולים לטעום תמיד. וי"ל לפי זה, שבלי שבת נשתנה הטעם למעליותא חדשה, ובשבת הבאה לטעם יותר טוב וכן לכולם. אכן באמת הענין הוא ע"פ הפסוק (תהילים קמ"ה ט"ז) פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון, שכפי הרצון שבאדם כך נמשך לו הפרנסה, ולכן אותו הדור שהיה כל רצון ותשוקה שלהם להשי"ת, זכו ללחם זה מן השמים. וזה הכוונה מה שהיה רוצה לטעום היה טועם, פירוש כפי שינוי הרצון ומדרגת כל עובד ה', כך היה מוצא במו, והרצון שבשב"ק נשתנה למעליותא, ולכן היה הלחם משונה, ואין יכולים למצוא בחול אותו הרצון שנמצא בשב"ק.
(שפת אמת ליקוטים)

במד"ר (פרשה כ') ויקח משה את עצמות יוסף עליו הכתוב אומר חכם לב יקח מצוות, שכל ישראל היו עסוקים בכסף ובזהב והוא היה עסוק בעצמות יוסף, ויש להבין שהרי מה שהיו ישראל עוסקים בכסף וזהב היתה נמי מצוות השי"ת, ולא עוד אלא שנאמר בלשון דבר נא אין נא אלא לשון בקשה כמו שפירש רש"י. וכ"ק מדר אאמו"ר זללה"ה פ' כי ישראל עשו להשלמת נפשם כפי שרשם זה כסף אהבה וזה זהב יראה שהיו כלים לעניינים הרוחניים, אבל משה רבינו ע"ה לא השגיח על השלמת נפשו כלל אלא כל מעשיו היו לטובת ישראל, וזהו יקח מצוות שלשון יקח הוא לשון

השירה הזאת לה' פי' על שזכו לאמוד שירה לפני המקום. וזהו ויאמרו לאמר ר"ל שכל אמירתם היה על שזכו לאמר.

זכמו"ב בכל שנה ושנה בעת שקוראים השירה נתגלה הכתר מלכות, וכשהמלך מעטר עצמו בכתר מלכותו הוא נותן הנחה למדינות ובפרט במלך מלכי המלכים הקב"ה שבשמעטר עצמו בכתר מלכותו בודאי יתן הנחה לישראל וימלא משאלות בני ישראל בכל השפעות טובות והברכות בכל טוב ברו"ג בני חיי ומזוני ורפואה בקרב בני אמן.

כאשר אדם עושה מצוה באמונה הנה הוא מצד השי"ת אשר הוא מאמין בו, אף כי לא ידע הוא מאמין בו ית', ולפיכך שורה עליו רוח הקודש כדכתיב (י"ד, ל"א) ויאמינו בה' ובמשה עבדו, ועי"ז שרתה עליהם רוח הקודש ואמרו שירה בשמחה רבה. ומזה הטעם זכו ישראל לגאולה ע"י האמונה, כי הגאולה היא החירות אשר הוא ע"י התדבקות בו ית' ואין רשות אחר עליו. לכן מעלת האמונה הוא מצד שני דברים, הא' שמורה על חוזק המאמין במציאות וכמו שהארבנו למעלה אצל והאמין בה', ועוד האמונה הוא מעלה גדולה מצד שהוא מקבל האמונה מן השי"ת וזהו הוא דבק בו יתברך.

(מהר"ל גבורות ה' פ"ט, ועי"ש בהרחבה)

פרשת המן

קח צנצנת אחת מן והנח אותו בו' למשמרת לזורותיכם (ט"ז, ל"ג). אמר אא"ז זצ"ל, המן הוא שורש הפרנסה לכל הדורות, והציווי היה להניח אותו לפני העדות אצל התורה, להורות שעיקר שורש הפרנסה הוא מכח התורה, משה ובני ישראל. ומפרש המקרא מה היה שירתם ושמחתם ואמר את

וע"כ כל הדבוק יותר בתורה יש בו יותר שורש הפרנסה, עכ"ל. וכן היה מרגלא בפיו הקדוש, שהיה בן תורה מבקש ממנו שיתפלל שיהיה לו פרנסה, השיב לו הדבק עצמך בתורה ויהיו כל ישראל מתפללים עליך, כמו שאנו אומרים (בקדיש דרבנן) על ישראל ועל רבנן ועל כל מאן דעסקין באורייתא כו' יהא לכן חייך ארוכין ומזוני רווחי וכו'.

(נעם אלימלך)

ט"ו בשבט

ידוע מצדיקים אשר חמשה עשר בשבט הוא התעוררות על בריאת העולם שהיה בניסן ארבעים יום קודם יצירה מכריזין בו ע"כ. יש לרמז כי חודש ניסן נקרא אבי"ב ר"ת בטרם אצרך בבטן ידעתיך ע"כ אביב עולה ט"ו שהוא חמשה עשר שקודם יצירת העולם, אצרך עולה שב"ט.

(אמרי נועם)

בגמרא שפירות נטיעה זו אסורין עד ט"ו בשבט, שאע"פ שבר"ה יורד חיים, שהיא חיי עולם היינו התורה ג"כ, עכ"ז אסור הוא דביית אסורין, שאין כל אדם יכול להביין באר היטב עד ט"ו בשבט, שכתוב (דברים א, ה) הואיל משה באר.

(שפת אמת ליקוטים לר"ה)

חמשה עשר בשבט. חמשה אותיות שמחה, עשר היינו יו"ד, אם הקב"ה ישפיע שמחה ליהודים, זה יהיה שבט מוסר להם, שע"י כך יחזרו בתשובה שלימה (וביותר להרחיב הדברים על פי פירוש הרמ"ק הצמח צדיק זצ"ל: "אך טוב וחסד ירדפוני ושבתי", שנשוב לה' כתוצאה מרדיפות של טוב וחסד).

(אמרי חיים, וזניץ)

מעשי צדיקים

הרימון שהציל את היהודים מהגזירה

שלושת הרימונים שנטקפו השנה מעצו של ר' נסים סגולה מיוחדת להן, כאשר עסיסן של כל הפירות מרוכז בפירות אלה, החלו לבוא אנשים שהציעו סכומי כסף גדולים תמורת הרימון הנוטר, אולם ר' נסים השיב את פני כולם וריקם והודיע כי את הרימון הזה הוא משאיר לחמשה עשר בשבט, גם אשתו ביקשה אותו למכור את הרימון באומרה כי הנה אין כבר לחם בבית והבנות מזדקנות ויש להשיאן, אולם גם לה אמר ר' נסים אותו הדבר בהוסיפו כי השם יעזור ואין מה לדאוג, אולם אשתו לא נתנה לו מעתה מנוח היא הפצירה בו לצאת לחו"ל ולאסוף כסף להכנסת כלה, ר' נסים דחה הצעה זו באומרו כי אין הוא רוצה להפיק שום רווח מהעובדה כי הוא תושב א"י, ושהיהודים בחו"ל ירחמו עליו בשל כך, למרות זאת בראותו את הצער בעיני אשתו ובנותיו החליט לצאת לדרך, אך קיבל על עצמו לא לגלות בשום מקום שהוא בן ארץ ישראל.

בלב כבד הוא נפרד ממשפחתו ויצא לדרך, בדרך ישראל, ביום נסים ערים וכפרים, והיה בהרבה מקומות, מאחר ולא אמר כי הוא מא"י, לא שם איש לב אליו וכמובן שלא הצליח לאסוף כסף למטרה בגללה יצא את הארץ, כך הוא התגלגל ממקום למקום עד הגיעו לקושטא, היה זה בדיוק ביום חמשה עשר בשבט כאשר נכנס ר' נסים לעיר, ומיד שם פעמיו לבית המדרש, איש לא שם לב אליו, כי היהודים היו עצובים ומודאגים בגלל גזירה שאיימה עליהם, בגלל בנו של הסולטן שחלה במחלה אנושה ואביו המלך הכניס לראשו כי היהודים גרמו למחלת בנו כאשר קללוהו שימות, על כן החליט הסולטן כי אם הבן לא יירפא הוא יגרש מארצו את כל היהודים, היום הוא היום האחרון של הגזירה, ואם הנסיך לא יהיה בריא, צפויה סכנת גירוש לכל היהודים אשר בעיר. בתום התפילה ישב כל הקהל בבית הכנסת לומר תהילים כדי להעביר את רוע הגזירה, ר' נסים התיישב אף הוא לומר תהילים יחד עם כולם, אולם מיד ניגש אליו השמש ושאל אם אין הוא במקרה מארץ ישראל? לשאלתו המשתוממת של ר' נסים מאין הוא יודע, השיב השמש כי הרב אמר שהוא מרגיש ריח של א"י בבית המדרש, רבינו הוא יהודי קדוש" אמר השמש "בוא אתי ר' יהודי", הוא ניגש עם השמש לחדר פנימי, בו ישב הרב שהיה ישיש מופלג ובעל הדרת פנים.

כאשר השאיר אותם השמש לבדם, הושיט הרב לר' נסים את ידו לשלום ואמר לו, כי מזמן כבר לא הזדמן אצלו יהודי מא"י, "מה עושים אחינו בארץ הקודש?" שאל הרב את האורח, ר' נסים השתומם מאד מאין יודע הרב כי הוא מא"י "בטח מרגיש כבודו את ריח הרימון אשר אתי", הוא אמר לרב, ספק שאלה וספק קביעת עובדה, "יש לך רימון מארץ ישראל?" שאלו הרב בקול נרגש, "כן רבי" השיב ר' נסים, "ואני חושב לאכול אותו עתה לכבוד ראש השנה לאילנות, ולכבוד יחשב לי להתחלק בו עם כבוד תורתו". הרב הישיש קפץ עתה ממקומו וחייב את ר' נסים בשתי ידי, "השם יתברך שלח אותך הנה" אמר "כדי להציל את הקהילה הקדושה הזו מסכנת הגירוש המרחפת עליה".

לאחר מכן סיפר לו הרב את הסיפור הבא: "ידוע לך בוודאי המצב בי אנו נתונים,

בארצנו הקדושה ארץ ישראל היה גר פעם יהודי חרד לדבר השם ושמו ר' נסים, הוא התגורר בבקתא קטנה לא הרחק מטבריה על שפת הכנרת, ר' נסים זה היה עני מרוד, לא היו לו לא שדות ולא כרמים, רק עץ רימון בודד אחד שעמד ליד ביתו הקטן, ואכן היה עץ זה ראוי לשמו, ולו ענפים עבים אשר בצילם ישב ר' נסים כל היום ולמד תורה, וכאשר הגיע הזמן והעץ נתמלא פרי אדום ועסיסי, לא היה קץ לשמחה שהיתה שורה בביתו של ר' נסים, משום שעץ זה היה מקור פרנסתם, הם עצמם אכלו מפריו ואת הנוטר מכרו והתפרנסו ממנו כל השנה, ב"שלושת השבועות" היה העץ תמיד מלא פירות אך איש לא נגע בהם אלא חיכו עד לאחר ט' באב, ורק לקראת שבת נחמו ניגש ר' נסים אל העץ ויחד עם בניו הוריד ממנו את ביכורי הפרי, וברטט של קדושה היה מברך "שהחיינו" ומחיה את נפשו בפרי הטעים. לרימונים של ר' נסים יצא מוניטין בכל הסביבה, ויהודים כערבים באו לקנות מהפירות שלו, ומפה לאוזן נמסר כי הרימונים האלה סגולה הם לבריאות והמרבה לאכול מהם הרי זה משובח, מובן כי לעושר רב לא הגיע ר' נסים עם עץ הרימון היחיד שלו, ובקושי הרוויח למחייתו ולמחיית ביתו.

שנים נקפו ובנותיו של ר' נסים התחילו אט אט להגיע לפרקן, ונתגלה הצורך לחשוב על חתנים הגונים שישאו אותן, אולם נדוניה כפי שזה היה נהוג בימים ההם לא היה לר' נסים, יתר על כן ביום בהיר אחד קרא לו אסון, היה זה בדיוק אחרי "שלושת השבועות" כאשר התברר כי עץ הרימון עומד ריק בלי פירות, ניצב לו ר' נסים מתחת לעץ כבכל שנה בערב שבת נחמו, ובולש בעיניו אולי יראה לפחות רימון אחד שאפשר יהיה לברך עליו ברכת "שהחיינו", הוא מסתכל ומסתכל ומעיניו זולגות דמעות, אין אפילו רימון אחד על העץ.

"אברהמ'לה בוא הנה" קורא הוא פתאום לבנו שבגיל בר מצווה, "בוא נא ועלה על העץ אולי תגלה בין העלים איזה רימון, ונוכל מאח א"י"ה לברך עליו, אברהמ'לה הנו בחור דריז וממולח לא צריך לומר לו פעמיים והוא כבר על העץ, למטה מחכה לו אביו בנשימה עצורה, "מצאתי" קורא פתאום אברהמ'לה מבין ענפי העץ, "מצאתי רימון נאה" ברוך השם" אומר ר' נסים ושפתותיו מרחשות תודה על כי יוכל לברך בשבת על הפרי ברכת "שהחיינו", "עוד אחד מצאתי" קורא עתה הילד, ור' נסים חוזר ואומר ברוך השם, עוד פעם אחת, הודיעה קריאתו הנרגשת של הנער כי מצא רימון שלישי. אחר כך ירד מהעץ והודיע כי אין יותר, ר' נסים שבחן את הרימונים היה מלא התפעלות, גדולים יפים ועסיסיים כאלה עוד לא היו על העץ שלו אף פעם, גם אברהמ'לה אמר כי טרם ראה רימונים יפים כאלה.

לא עבר הרבה זמן עד שהחלו לבוא נשים עם סלים גדולים, הן רצו לקנות כרגיל רימונים מר' נסים, אולם הוא הודיע להן כי לצערן הרב הפעם אין לו רק שלושה אלה אותם אינו מוכר, כי הם דרושים לו לשם ברכה. הנשים שהבינו לרוחו איחלו לו כי השם ימלא את חסרונו בשנה הבאה. שמחה גדולה שמחו ר' נסים ומשפחתו באותה שבת נחמו, ראש המשפחה חתך שני רימונים חילקם לחלקים שווים בין הילדים, ואילו את השלישי השאיר מבלי לגעת בו, בינתיים פשטה שמועה כי

ובכן אתמול בלילה ישבנו בבית הכנסת כפי שזה נהוג אצלנו היהודים הספרדיים, ואמרנו "תיקון" לכבוד ט"ו בשבט כולנו מודאגים מיום המחזה, אך נסינו לגרש את המחשבות המטרידות ולבטוח בשומר ישראל שהוא לא ינום ולא יישן, בלמדי בספרים הקדושים התעמקתי בסוגייה ששמה פירות, כפי שזוודאי ידוע לך, מובא בספרים כי קיימים שלושה סוגי פירות, א' כאלה שאוכלים אותם כמות שהם, כמו ענבים תמרים תפוחים וכו'. ב' כאלה שיש להם גרעין קשה, ביניהם אפרסקים, מישימיש, דובדבנים וכו'. ג. ולבסוף יש פירות כאלה שאוכלים רק את התוך שלהם ואילו את הקליפה החיצונית זורקים, כאלה הם למשל הרימונים, האגוזים, השקדים ואחרים.

והנה, ממשיך הרב את סיפורו, כאשר התעמקתי בספרים כדי לרדת לעומקם של הדברים וללמוד את סודות הפירות, בהתחשב בעובדה כי העיקר הוא התוך הפנימי המוסתר מעין רואה, בחשבי על כל זה, החלה המילה "רימון" מרצת לנגד עיני, עד שלבסוף הבנתי כי במלה רימונים נעוץ התיקון, ומיד עלתה בלבי המחשבה רמוני"ם זהו בעצם ראשי תיבות של רפואת מלך ובנו נסים יביא מזהרה, השומע אתה ר' נסים? לא לחינם ניתן לך השם נסים, השם יתברך עשה אותך לשליח כדי לחולל על ידך נס בקהילה הזאת, רק בשביל זה שלח אותך השם הנה, הבה נלך מהר אל הסולטן אסור לנו לאבד זמן".

תוהה ומבולבל ניגש ר' נסים יחד עם הרב הישיש אל ארמון הסולטן, הם מיד הוכנסו פנימה, והסולטן צעק להם במר יאושו הצילו את בני, הצילו, אם תצילו אותו אציף אתכם בזהב ולעולם לא אשבח לכם זאת, וליהודים היטיב כל ימי, תכנים אותנו אליו אמר לו הרב הישיש בעזרת השם אנו נרפא את בנך, הם נכנסו לחדר בו שכב הנסיך הצעיר חיוור וללא סימן של רוח חיים, ר' נסים הוציא עתה את הרימון פתח בזווית את העטיפה והראהו לרב, הרימון היה טרי ועסיסי כמו ברגע בו נקטף מהעץ, ר' נסים הוציא סכין חתך את הפרי לשניים, חלק אחד השאיר לברכה וחלק אחד הוא ניקה מהקליפה וסחט כמה טיפות של מיץ לתוך כוסית קטנה, החולה בלע את הטיפות ומיד לאחר מכן הוא פתח את עיניו, עוד כמה טיפות וכולם ראו בעליל כיצד שבים אליו כוחותיו והוא מבריא והולך, הסולטן נישק את ידיהם של הרב הזקן ושל ר' נסים, "הצלתם את חיי בני" אמר "לעולם לא אוכל לשכוח לכם זאת". הם הלכו הביתה שמחים וטובי לב, כדי לבשר ליהודים על הנס הגדול שארע להם. מאליו יובן כי ל' נסים לא היו יותר דאגות בנוגע לנדוניה לבנותיו, הוא בא הביתה לטבריה מלא כסף וזהב מתנת הסולטן, בבית קידם את פניו עץ הרימון העתיק כשהוא שוב מלא פירות אדומים ועסיסיים.

חזקנו קורא נא

לחיזוק ולעידוד לימים אלו

מתן שכרם של צדיקים בעולם הזה והקרן קיימת להם לעוה"ב

מעשה היה באדם שהכניס את טליתו למכבסה - ניקוי יבש, למען שיוכל לבוא לקראת שבת הקרובה בטלית נקיה ומכובדת. המוכר הקציב לו מחיר של חמישים שקלים, ושיבוא לקחת את טליתו בעוד ארבעה ימים. המוכר לקח את הטלית והתחיל לנקותה ולנפותה. ואיך שהתחיל בעבודה, ראה שזה לא כמו שהוא חשב מתחילה כמו כל טלית רגילה. אלא ניקה את הטלית, סבון ומים, סבון ומים, וחוזר חלילה. משפשף בידים פה ושם, ועוד הפעם סבון ומים, לנקות כל כתם או לכלוך ואפילו משהו. ולהביא לידי טלית נקיה ומצוחצחת כשלו, שהקונה יקבל אותה כמו שקנה אותה מחדש בחנות.

כעבור ארבעה ימים חזר המוכר לקחת את טליתו, ולשלם את שכר הטרחה. שמה לקבל ולראות את הטלית ולקבלה מחדש. ותוך כדי דיבור ניגש להביא למוכר חמישים שקלים. או אז עוצר אותו המוכר, ואומר לו שעליו לשלם מאתיים שקלים (!) כפול ומכופל מהמחיר שעליו סיכמו מראש. והם התחילו להתווכח ביניהם מי צודק, המוכר או הקונה, ואז שראה המוכר שדבריו נופלים על אוזניים ערלות, אמר לו כדברים האלה: אני מראש קבעתי לניקוי של טלית מחיר של חמישים שקלים. אמת ויציב. אבל אתה הבאת לי טלית שצריכה טיפול מיוחד, שהיה עלי לנקות כל לכלוך או כתימות שהיו על הטלית, והיה עלי להשקיע למען זאת שעות רבות. ולהביא אותו לכלי נאה ומכובדת! ולכן אני מבקש ממך סכום גדול יותר, כי העבודה הייתה הרבה יותר! ובצדק!

משל זה המשילו לבני ישראל שהיו צריכים לרדת לארץ מצרים למשך של 430 שנים. אבל הקב"ה קיצר להם את הגלות שם למשך 210 שנים. וציוו עליהם לצאת מיד מארץ מצרים, ובחיפזון. וציוו עליהם להשאיל מהם כלי כסף וכלי זהב ושמלות רבות. ולא להשתהות בארץ זו יתר על המידה. ובאמת הקב"ה הכניס את בני ישראל למצרים, בשביל שרצה לתת להם את התורה"ק, ובכדי לקבל את התורה הק' צריכים להיות נקיים מכל אשמה ועון, וע"י שירדו למצרים, ניקן עצמם מכל מה שהיו צריכים לנקות. אבל מה. המצרים העבירו את בני ישראל בפרך בחומר ובלבנים ובכל עבודה בשדה. ועל כך הם היו צריכים לקבל כסף וזהב עך עבודתם הרבה. ולא הספיק כל השכר הרב שהם קיבלו בכל המכות שהיו למצרים. אלא גם לפני היציאה מארץ מצרים הקב"ה מבקש מהם לשאול מהמצרים עוד כלי כסף וכלי זהב ושמלות. עד שכל אחד היה עם תשעים חמורים

מלאים כסף וזהב! וזה על כל העבודה הרבה, והסבל הרב שהם עברו ביד המצרים. זאת ועוד. בפרשתן (ט"ו, כ"ב) וַיִּסַּע מֹשֶׁה אֶת יִשְׂרָאֵל מִיַּם סוּף וַיִּצְאֻהוּ אֶל מִדְבַּר שׁוּר וַיִּלְכְּדוּ שְׁלֹשֶׁת יָמִים בְּמִדְבַּר וְלֹא קָצְאוּ קִיָּם. מפרש"י ז"ל: ויסע משה. הסיען בעל כרחם, שעטרו מצרים את סוסיהם בתכשיטי זהב וכסף ואבנים טובות, והיו ישראל מוציאין אותם בים, וגדולה היתה ביזת הים מביות מצרים, שנאמר תורי זהב נעשה לך עם נקודות הכסף (שיר השירים א, יא. מכילתא פסחא סוף פ"ג), לפיכך הוצרך להסיען בעל כרחם.

לכאורה מה לא הספיק לבני ישראל כל מה שהם קיבלו מידי המצרים, כלי כסף וכלי זהב ושמלות, עד עכשיו? אלא תירץ א' מהצדיקים, לבני ישראל היה ציווי מהשי"ת להשאיל כלי כסף וכל זהב מידי המצרים, וכפירש"י ז"ל (שמות י"א, ב): דבר נא - (ברכות ז) אין נא אלא לשון בקשה בבקשה ממך הזהירים על כך שלא יאמר אותו צדיק אברהם ועבדו וענו אותם קיים בהם ואחרי כן יצאו ברכוש גדול לא קיים בה. ע"כ לשון רש"י. הוי אומר שלבני ישראל היה מצוה לקחת עוד כלי כסף, עוד ועוד כלי זהב, ולא להרפות, אלא להשאיל כמה שיותר כלים מהמצרים, למען שכל אחד ואחד מבני ישראל יוכלו לצאת עם שלל גדול. כעת לאחר קריעת ים סוף, שזכו לנס מה שלא זכו הנביאים. וזכו לראות את אויביהם המצרים מתגלגלים בתוך המים, ונפלט מתוך המים עוד כלי כסף, עוד כלי זהב, חרבות וכלי זיון. והם ראו בכך שיש להם פה מצוות לאסוף, ולכן הם התחילו לאסוף, אבל לבני ישראל היה כיוון להמשיך, לכך משה היה צריך להסיען בעל כורחן כי בני ישראל רצו לקחת עוד ועוד, לזכות במצוות עוד ועוד.

וזה לימוד לנו בהכלה למעשה, שנכון הם הדברים, שיש לנו מצוות שמוטלות עלינו לעשותם בכל יום, והם ממש בידנינו, ועלינו לקיימם ולעשותם כמו שציווה אותנו הבורא ית"ש. ואפילו שיהיה מצוה ונתלה ממנה, ולא נוכל לזוז הימנה. ונרצה לעשותה עוד ועוד. עלינו לדעת כי יש להתקדם, ולהגיע את התכלית. לקיים עוד מצוה ועוד מצוה לעשות נחת רוח לבורא ית"ש, ובזכות זה נזכה להיות כלי המוכשר לקבל הברכה בכל מילי דמיטב ברוחניות ובגשמיות. וכן יעזרינו השי"ת שנוכה לעשות ולקיים את כל התרי"ג מצוות, לשמור ולעשות. ונזכה להגיע אל תכלית השלימות. ונזכה גם לצאת מהמצרים המיצרים עלינו, בכלליות ובפרטיות, ונזכה לנאולה השלימה עם ביאת גוא"צ בקרוב ובימינו אמן ואמן.

עלון זה נתרם

כתובת מייל של מערכת הגליון

a13215113@gmail.com

לע"נ

מרת מלכה בת הרה"ח ר' יוחנן דב הלוי ע"ה - נלב"ע ד' שבט תשע"ד ולע"נ הרב אברהם בן הרה"ח ר' יוחנן דב הלוי ע"ה נלב"ע ז' אדר תשע"ה ת. נ. צ. ב. ה.

לע"נ הרה"ח רבי יוסף אלימלך בן הרה"ח רבי חיים אליעזר ז"ל נלב"ע י"א אכול תשע"ח ת. נ. צ. ב. ה.

לע"נ הרה"ח ר' יצחק בן הרה"ח ר' משה אריה ז"ל נלב"ע בשבועות תשע"ד ת. נ. צ. ב. ה.

ע"י הרב ישעיה יצחק שאהן הי"ו לרגל השמחה במעונו עם הולדת בנו בשעטו"מ ולמזל"ט

המעונוין לתרום להוצאות העלון להצלחה, ברכה או לע"נ יפנה לעורך הבה"ח ישראל פיגנבוים הי"ו, או להפקיד בבנק פועלים, סניף 533, מס' ח-ח - 540321 ע"ש ישראל בנימין פיגנבוים. ניתן לתרום מכספי מעשה.